

MINDER BEKENDE EN/OF VERDWENEN LOCATIES

Franciscanen - Minderbroeders - Freremineuren - Recolletten

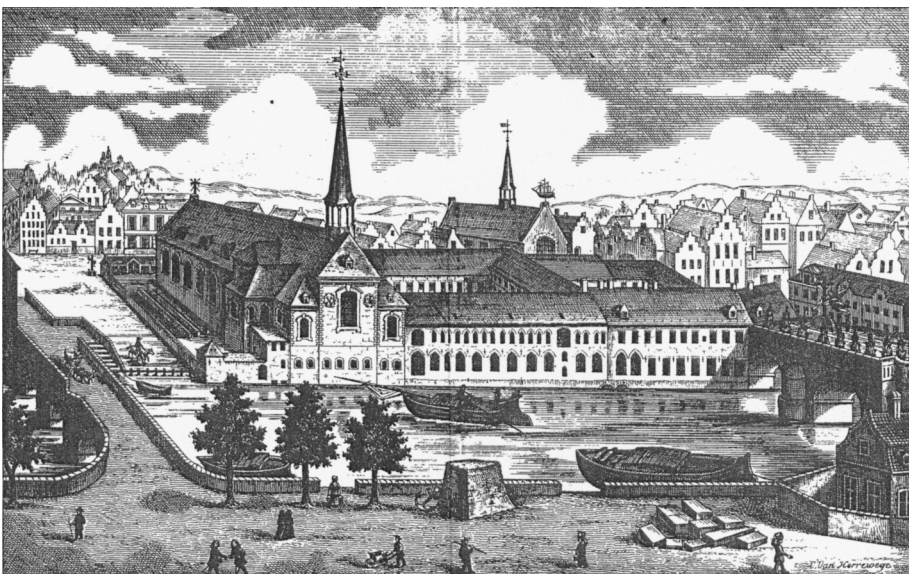
Het klooster van de Minderbroeders (*fratres minores*), vanaf 1618 namen ze de strenge regel van de Observanten aan en werden Recolletten genoemd, kwam in Gent reeds tot stand nog tijdens het leven van de H. Franciscus van Assisi (1182 - 1226), die de orde heeft ingesteld. Het was in 1225 dat de eerste Minderbroeders te Gent kwamen. Dierickx beweert dat de grond ten westen van de Ketelpoort, het Kuipgat, hen in 1256 werd afgestaan. Het klooster waarin de Minderbroeders aan de Ketelpoort hun intrek namen was een vestinggebouw dat aan graaf Ferrand van Portugal toebehoorde. Het klooster was opgericht ter ere van de HH. apostelen Petrus en Paulus en de H. Maria Magdalena. De broeders volgden de regel van hun insteller, d.w.z. ontbering van geld en goed, streven naar strikte naleving van het armoede-ideaal en afkeer van rijkdom van kloosters. De ingang der kloosters was aan vrouwen ontzegd. Hun kleed was van grof asgrauw laken, in de vorm van een zak met een puntige kap, die gedurende negen jaar dag en nacht werd gedragen. Ze werden te Gent met eerbied bejegend omdat ze zo dienstvaardig en ijverig waren. Ze zorgden voor ziekenzorg en onderwijs. Ieder jaar kregen ze van het stadsbestuur brandhout en boter, tijdens de vasten vis, en wijn op de grote feestdagen.

Het klooster te Gent was vermaard door de kunstwerken die de kerk versierden: werken van Jan Van Hasselt, Saladijn de Scoenere en anderen. Die werken zijn tijdens de beeldenstorm van 1566 verloren gegaan.

De godsdienstberoerten van de tweede helft van de 16e eeuw waren voor de Franciscanen bijzonder noodlottig. In 1566 werd de hele inboedel op straat of in het water gegooid; de boeken werden gescheurd en in het water geworpen; de altaren en heiligenbeelden werden stukgeslagen; de glasramen werden vernietigd; schilder- en houtsnijwerken werden stukgesneden en -geslagen, de grafzerken ondergingen hetzelfde lot. Enkele jaren later werden verschillende broeders door de bosgeuzen vermoord en in 1578 werden door de Calvinisten vier Minderbroeders en een Augustijn op de Vrijdagmarkt levend verbrand, en werden nog eens meubilair en boeken gestolen en verkocht. De overige broeders werden door Hembyze uit de stad verbannen. Van het klooster werd een wapendepot gemaakt (kanonballen teruggevonden bij recente archeologische

opgravingen). In 1584 keerden zij naar Gent terug... en vonden hun klooster tot een puinhoop herleid.

De 17e eeuw was een eeuw van geestelijke en stoffelijke herstelling. In 1628 werden de broeders door de magistraat gevorderd de pestlijders te verzorgen. Gemiddeld telde het klooster dertig à veertig priesters, tien à twintig leerlingen in de wijsbegeerte en theologie en een twintigtal lekenbroeders. De paters hadden een eigen brouwerij en kweekten in hun tuin appelbomen en wijngaarden.

Het Recollettenklooster (1750)

In 1715 werd het koor van de kerk hersteld; in 1777 werd de school herbouwd. Jaarlijks gingen ze in processie door de stad. Deze processie werd “Den goeden Engel” genoemd.

In 1796 werden de paters door de Franse republikeinen uit hun klooster gezet en de poort werd gesloten. Kerk en klooster werden aan plundering overgegeven. Een schilderij van Rubens werd weggehaald en het in 1815 door Frankrijk werd teruggegeven, kwam het in een museum te Brussel terecht. De afbraak van het klooster begon in 1797. Na de afbraak werden de gronden waar het klooster had gestaan te koop aangeboden.

In 1840 keerden de Recolletten naar België terug. Door bisschop Delebecque werd hen het voormalig klooster van de Zusters Clarissen - Urbanisten op de Houtlei aangeboden en ze zijn dadelijk begonnen de kerk en het klooster aan hun noodwendigheden aan te passen. Vandaag (2009) verblijven de overblijvende paters in de Maagdestraat, waar ze aan armen nog steeds broodbonnen, kleding, hulp en bijstand verlenen. Bibliotheek en archief zijn naar Sint-Truiden overgebracht.

In 1925 werd een grote plechtigheid gehouden om de aanwezigheid van 700 jaar Franciscanen in de stad te vieren.

Op het terrein van het vroegere klooster, werd beslist een Justitiepaleis te bouwen. De Recollettenplaats werd Koophandelsplein. Onder leiding van stadsarchitect Louis Roelandt begon men aan de werken in 1836. Het classicistisch paleis werd in 1846 ingehuldigd.

Als we nagaan of het Recollettenklooster belangwekkende namen heeft opgeleverd, komen we uit op een lange lijst verdienstelijke mannen, waaronder de twee belangrijkste ongetwijfeld zijn: Pedro de Gante en Pieter Fardé.

Petrus De Muer, beter bekend als Pedro de Gante of de "Apostel van Mexico" leefde in de 16e eeuw. Hij vertrok naar Mexico in 1522. Hij bleef er de rest van zijn leven. Hij zette zich vooral in voor de jeugd en leerde er duizenden lezen en schrijven. Hij richtte er ook meer dan honderd kerken en kapellen op. Hij overleed in 1572. Hij was 92 jaar oud. Gedenkplaat aan de zijgevel van het Justitiepaleis.

Pieter Fardé leefde in de 17e eeuw. Toen hij in 1686 een tweede maal het heilig land wou bezoeken, kwam hij in een ongelooflijk avontuur terecht. Het schip werd door zeerovers overvallen; hij werd op de slavenmarkt verkocht; vrijgelaten werd hij door rovers aangevallen; terug ingescheept kwam het schip in een storm en hij op een verlaten eiland terecht; eindelijk door een schip -alweer zeerovers!- opgepikt, kon hij met omwegen naar Gent terugkeren. Hij werd naar Hamburg gestuurd, waar hij in 1691 overleed. Filip De Pillecijn heeft over zijn avonturen een roman, **Pieter Fardé**, geschreven.

Literatuur

F. De Potter, Gent van den oudsten tijd tot heden, deel IV.

Ghendtsche Tydinghen, Het Kuipgat, jg. 4, januari 1975; Aan de Houtlei vroeger en nu, jg. 22, januari 1993 ; De kerk en het klooster van de Recolletten, jg. 29, januari 2000.

Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. architectuur. Deel 4 na. Stad Gent, 1976.

P. Kluyskens, De Recolletten te Gent, Ghendtsche Tydinghen, 26e jg., nr. 6, november 2000. Internet. Google.

Daniël Van Ryssel